

Szabadszemes jelenségek

Holdszarló-megfigyelések (1995. július–december)

Dátum	Típ.	Kor	Észlelő
07.26.	H	36 ^h 15 ^m	Keszthelyi S., Sragner M. (Pécs)
10.22.	H	47 30	Keszthelyi S., Sragner M. (Pécs)
10.23.	H	23 34	Sirák K. (Letenye)
10.23.	H	23 42	Keszthelyi S., Sragner M. (Pécs)
10.23.	H	23 46	Keszthelyi D. (Gyöngyöstarján)
10.23.	H	23 51	Sármezczy K. (Ráktanya)
10.23.	H	24 02	Nyári Sz. (Debrecen)
10.25.	E	31 50	Zajác Gy. (Agra, India)
10.25.	E	35 04	Keszthelyi D. (Gyöngyöstarján)
10.25.	E	35 19	Nyári Sz. (Debrecen)
10.25.	E	35 40	Keszthelyi S., Sragner M. (Pécs)
11.21.	H	33 50	Keszthelyi S., Sragner M. (Pécs)
11.21.	H	33 59	Nyári Sz. (Debrecen)
11.21.	H	34 00	Keszthelyi D. (Gyöngyöstarján)
11.21.	H	34 13	Ladányi T. (Balatonfűzfő)
12.20.	H	44 10	Keszthelyi D., Lukács A. (Gyöngyöstarján)

Rövidítések: E= esti égen, H= hajnali égen végzett megfigyelés.

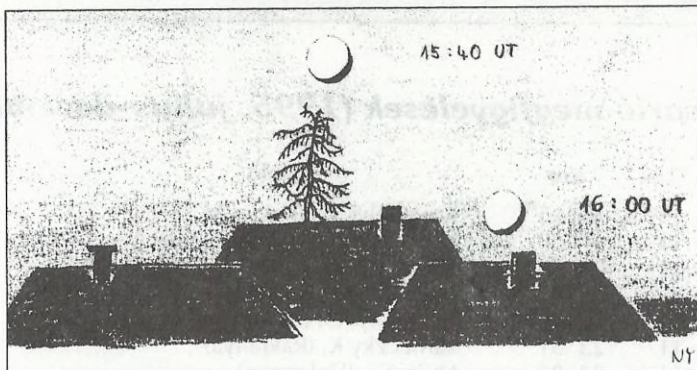
Az elmúlt év második felében 9 észlelő 16 megfigyelést végzett, melyeknek több mint a fele az októberi újholdhoz kapcsolódik.

Az első megfigyelést a korántsem kedvező nyári időszakban végezte Keszthelyi S. és Sragner M., akik jó időjárási körülmények mellett is csak nehezen tudták megpillantani a nem túl vékony ívet.

A megfigyelési időszakban az újhold időpontját legjobban megközelítő szarlóészlelések október 23-án hajnalban készültek. Ekkor, az országszerte derült égen sok korán kelő (és későn fekvő) amatőr találta meg a vékony holdszarlót, amely felett néhány fokkal ott ragyogott a -0^m5 fényességű, legnagyobb keleti kitérésében lévő Merkúr. Legtovább Sirák K. tudta nyomon követni szabad szemmel égi kísérőnk gyenge fényét, így ebben a félévben ő látta a „legvékonyabb” ívet hazánkban:

„Hajnalban a hőmérséklet fagypont körüli volt, a keleti horizont felett párafosztlányok úsztak. A Holdat 4:30 UT-kor vettem észre szabad szemmel, kb. 3 fok magasan látszott a látóhatár felett. Fegy párafosztlány mögül bukkant elő, olyan hirtelen, mintha felkapcsolták volna. Szabad szemmel kb. 120 fokos szarló látszott, míg 10x50-es binokulárral kb. 160 fokos. Igen szép látványt nyújtott a közelében ragyogó Merkúrral. A holdszarló szabad szemmel 5:02 UT-kor még látható volt, binokulárral pedig 5:04 UT-ig figyeltem meg.”

Sirák K. észlelése után bő két és fél nappal ismét felbukkant mellékbolygónk „újjászülető” fénye. Ezt először Zajác Gy. figyelte meg indiai napfogyatkozás-túrája során, földrajzi helyzetéből következően több mint három órával korábban, mint a magyarországi megfigyelők (leírását l. előző számunkban, a Napfogyatkozás Indiában c. cikkben).

Keszthelyi Dániel rajza október 25-én készült Gyöngyöstarjában

Az elmúlt év utolsó, megfigyelésre igazán alkalmas napja november 21-e volt, amikor is a hajnali szürkületben több észlelő is könnyedén megpillantotta a 34 óra korú sarlót. Ezt a hajnalt idézzük fel Nyári Sz. levele alapján:

„1995.11.21-én hajnalban az éjjel távozó hidegfront utáni tiszta égen megkíséréltem hold-sarlót észlelni a város keleti széléről... A holdkelte után negyed órával (4:15 UT-kor) sikerült észrevenni két fok magasan a horizontközeli pizsokból épp kiemelkedő, mély narancssárga színű, 140 fokos ívet. Percről percre fényesedett, és 4:20 UT-kor a hamuszürke fény is felde-rengett. Ekkor már a szürkület is érzékelhető volt. A navigációs szürkület első felében sejlettek részletek a sötét félgömbön, és szinte a teljes íve látszott a sarlónak. 5:10 UT-kor a polgári szürkület kezdetekor láttam utoljára a Föld fényét. A helyi napkelte előtt mintegy két perccel, 5:44 UT-kor vesztettem el a sarlót. Ekkor az öreg sarló kora $33^h 59^m$ volt.”

GYENIZSE PÉTER

Változócsillag Atlasz

Jelenleg a Változócsillag Atlasz 5–16. sz. füzetei rendelhetők meg (valamennyi térképfüzet A/5-ös formátumú!). A füzetek ára darabonként 100 Ft. A VA-k a rovatvezetőtől rendelhetők meg, rózsaszín postautalványon történő befizetéssel (Kiss László, 6701 Szeged, Pf. 596.)

Csillagok távcsővégen

„... ott a helye minden igényes amatőr-csillagász polcán.”

W.A. Cooper és E.N. Walker könyve megrendelhető a Magyar Csillagászati Egyesülettől (1461 Budapest, Pf. 219.) rózsaszín postautalványon, 750 Ft befizetése ellenében. Az ár magában foglalja a postaköltséget is.

A könyv ismertetése a Meteor 1995/6. számában, a 36. oldalon olvasható.